

NKS OLAVIKEN
ALDERSPSYKIATRISKE SYKEHUS

Huntington – Det lille ekstra

7.11.18

For mestring og verdighet

Hva er energi?

- Mat gir energi i form av brennstoffer – det må ikke forveksles med å kjenne seg oppkvikket.
- Energien fra mat holder ”kroppsmotoren” i gang
- Energien fra mat kan måles i *kilokalorier*, som i dagligtale forkortes til *kalorier*.
- Når mat er energitett, betyr det at den inneholder mange *kalorier* per gram eller enhet mat

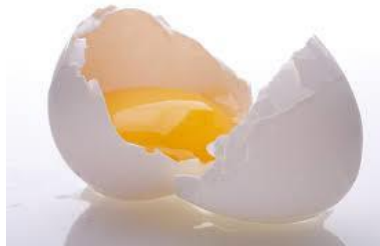
Eksempel:

- 2 spiseskjeer skummet melk inneholder 8 kcal
- 2 spiseskjeer kremfløte inneholder 86 kcal

Berikning – generelle prinsipper

- Bruk **naturlig energitette** matvarer til berikning.
- Annen mat kan gjøres mer energitett med **berikning**.
- Man får i seg mer dersom man **spiser oftere**.
- Selv små **mellommåltider** gir viktig påfyll av energi.
- **Drikke** kan også være en verdifull kilde til energi.
- Husk **dessert** – også ekstra energi.
- **Unngå** lettprodukter (light, lett/lettere, mager).

Beriking med vanlige matvarer.

For mestring og verdighet

Energirike mat- og drikketips

- Ekstra smør/margarin på brødet og velg feter varianter som fløte i kaffen istedenfor melk, seterrømme istedenfor lettrømme osv.
- Pynt på maten som gir ekstra kalorier; majones, aioli, pesto, remulade på brød, olje og nøtter på salaten, revet sjokolade eller krem på desserten osv.
- Fete påleggsvarer som laks, sild, makrell, spekepølse, leverpostei osv.
- Energirik drikke som melk, surmelk, drikeyoghurt, appelsinjuice, vørterøl, kaffe med fløte/helmelk, te med melk og honning og kakao med krem

For mestring og verdighet

Berikning i praksis: Brødmåltider

1 brødkive med 2 skiver kokt
skinke og margarin
= 130 kcal og 8 g protein

Beriker med 1 knivspiss margarin +
1 ½ ss potetsalat
= 310 kcal og 9 g protein

For mestring og verdighet

Berikning i praksis: Brødmåltider forts.

1 brødskeive med 2 skiver
brunost og margarin
= 180 kcal og 4 g protein

Beriker med 1 knivspiss
margarin + 1 ½ ss seterrømme
= 330 kcal og 5 g protein

For mestring og verdighet

Berikning i praksis:

460 kcal

400 kcal

For mestring og verdighet

Berikning i praksis:

For mestring og verdighet

Berikning i praksis: Havregrøt

1 porsjon kokt på
1 dl gryn
2 dl vann
= 160 kcal og 5 g protein

Grøten kokes på helmelk og ikke vann

1 ss rapsolje røres inn
Ha på sukker og smør
= 540 kcal og 11 g protein

Grøten inneholder nå **over 3 ganger** så mye kalorier og mer enn dobbelt så mye protein

For mestring og verdighet

Berikning i praksis: Yoghurt

Du trenger 1 lite beger med
yoghurt = 125 kcal og 4 g
protein

1 ss rapsolje røres inn
Rør godt og smak
= 220 kcal og 4 g protein

For mestring og verdighet

Berikning i praksis: Suppe

Tomatsuppe fra
pose, 2 dl
= 95 kcal og 2 g
protein

1 ss rapsolje
røres inn
=190 kcal og 2 g
protein

Tilsetter du i tillegg
 $\frac{1}{2}$ kokt egg
gir det 240 kcal og
6 g protein

For mestring og verdighet

Berikning i praksis: Middag

$\frac{1}{2}$ porsjon ferdigmiddag
= 220 kcal og 8 g protein

1 ss rapsolje røre inn i den
brune sausen, 1 ss smør
smeltes over potetene, 1 ss
tyttebærsyltetøy legges på
= 450 kcal og 8 g protein

For mestring og verdighet

Mellommåltider, dessert og kaffemat..

Dessert gir verdifull energi

- Riskrem, lefse
- Kakestykke, vaffel
- Frukt med krem eller iskrem

Drikke kan også berikes

- Te med sukker eller honning
- Kaffe med fløte eller helmelk
- Surmelk med en teskje olje eller syltetøy
- Varm sjokolade med krem

Forslag til mellommåltider

- Havresuppe/havrevelling
- Rett-i-koppen suppe
- Frukt, bær, fruktgrøt, fruktsalat, f.eks med vaniljesaus/krem
- Avokado med reker og majones
- Nøtter, rosiner og tørket frukt
- Yoghurt, kefir, biola, cultura
- Søt eller salt kjeks med smør og ost
- Gjærbakst, lefse, vafler, med rømme og syltetøy eller smør og ost
- Is, riskrem, puddinger og andre desserter
- Kakao med krem
- Hjemmelaget styrkedrikk, næringsdrikker

Det kan være fint med dessert og noe godt til kaffen hver dag

For mestring og verdighet

«3 enkle huskeregler»

Brødkiven

Alltid to lag pålegg og godt med smør/margarin
Like mye pålegg per ½ skive som normalt til 1

Middag

Serveres kun ½ porsjon, tenk berikning med en gang

Dessert

Husk desserten!

For mestring og verdighet

«Mye mat i god drikke»

Ved lite matlyst kan det være lettere å «drikke maten»

- Melk, surmelk, yoghurt,
- Fruktjuice, smoothies, saft og brus med sukker, vørterøl
- Hjemmelaget styrkedrikk
- E+ drikk TINE
- Næringsdrikker fra apotek

For mestring og verdighet

E+ drikke

Plussdrikk

1 glass (2 dl) gir

350 kcal

15 g protein

Kremet lite måltid

1 beger (100 g) gir

241 kcal

7,5 g protein

Suppe

1 porsjon (200 g) gir

300 kcal 15 g protein

For mestring og verdighet

Smoothie styrkedrikk

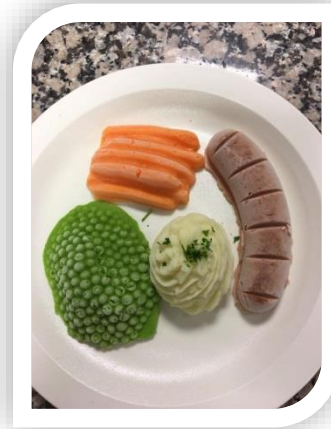
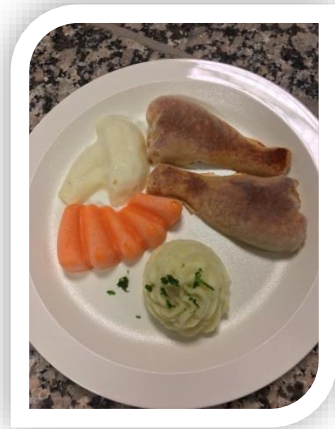
- 1 fruktyoghurt
- 1 dl juice
- 1 ss rapsolje
- 1 dl frosne bær
- Blandes med stavmikser.
- Serveres i dessertglass.
- Gir 350 kcal og 6 g protein

Gjesten i midten

- Gjestens behov står i sentrum for samarbeidet – enten det er en forbruker, beboer eller pasient. Selv et enkelt måltid har mange elementer. Det handler i større eller mindre grad om helse, gastronomi, mat-teknologi, pleie, måltidsservice, prosessflyt og velferdsteknologi.

Maten må se god ut og smake godt

For mestring og verdighet

Takk for oppmerksomheten!

For mestring og verdighet